

Ustawa o Policji. Komentarz

Wstęp

Na początku 2020 r. upływa 30 lat od chwili powołania Policji jako odmiennej niż w okresie wcześniejszym formacji mundurowej stojącej na straży bezpieczeństwa i porządku publicznego w Polsce. Nowo powstałej formacji nie należy więc utożsamiać ani z istniejącą w latach 1944–1990 Milicją Obywatelską, ani z funkcjonującą w okresie II Rzeczypospolitej Policją Państwową¹.

Głównym zadaniem uchwalonej w dniu 6.4.1990 r. ustawy o Policji² było dostosowanie struktur tej formacji do potrzeb budowanego wówczas demokratycznego państwa prawa, w którym omawiana służba mundurowa odgrywa rolę służebną wobec obywateli. Ustawa o Policji była pierwszym aktem rangi ustawowej regulującym status służb mundurowych w III Rzeczypospolitej. Szereg instytucji prawnych określonych w ustawie zostało następnie powtórzonych w innych służbach mundurowych, albo w sposób bezpośredni, albo pośrednio po dokonaniu modyfikacji niezbędnych ze względu na potrzeby tych formacji³. Nie ma przesady w stwierdzeniu, że omawiany akt prawny jest swoistą „ustawą matką”, na której wzorował się ustawodawca, regulując kompetencje i stosunki służbowe w innych służbach mundurowych takich jak Straż Graniczna, Państwowa Straż Pożarna, cywilne i wojskowe służby specjalne czy Służba Ochrony Państwa. Komentowana ustawa posiada więc ogromne znaczenie dla funkcjonowania wszystkich służb mundurowych, a nie tylko samej Policji. Warto przypomnieć, że działalność Policji dotyczy niewrażliwego styku ochrony przez Państwo bezpieczeństwa publicznego i praw obywatelskich. Jednocześnie ustawa o Policji reguluje stosunek służbowy około 100 000 funkcjonariuszy Policji w Polsce. Jest zatem dla policjantów tym, czym Kodeks pracy dla pracowników.

Z perspektywy minionych 30 lat należy stwierdzić, że ustawa o Policji nie stanowiła przedmiotu licznych badań w nauce prawa. Jej rozwiązania wielokrotnie były jednak przedmiotem orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, sądów powszechnych i administracyjnych. Pomimo to, uwzględniając również olbrzymią wagę ustawy o Policji w polskim systemie prawa, nie ma licznych opracowań o charakterze komentarza do tej ustawy. Nie jest także znaczący dorobek naukowy doktryny poświęcony tej problematyce. Prezentowany komentarz stanowi zatem próbę opisaną dotychczasowego dorobku doktryny oraz orzecznictwa w zakresie ustawy o Policji za lata 1989–2020 i jednocześnie jest pomocą w zrozumieniu i stosowaniu zawartych w przepisach omawianej regulacji przepisów dotyczących kompetencji, ustroju i stosunku służbowego policjantów.

Komentarz nie dotyczy jednak tylko samej Policji, ale faktycznie będzie swego rodzaju wyznacznikiem, do którego mogą się odwoływać osoby pełniące służbę w innych formacjach mundurowych lub mające do czynienia z działalnością tych formacji.

Publikacja jest skierowana do szerokiego kręgu odbiorców. Przede wszystkim jest przeznaczona dla funkcjonariuszy Policji i innych służb mundurowych, w tym

¹ Szerzej na temat historii formacji policyjnych w Polsce A. Misiuk, *Historia policji w Polsce od X wieku do współczesności*, Warszawa 2008; P. Majer, *Milicja Obywatelska w systemie organów władzy PRL. Zarys problematyki i źródła*, Toruń 2003; P. Szustakiewicz, *Stosunki służbowe funkcjonariuszy służb mundurowych i żołnierzy zawodowych jako sprawa administracyjna*, Warszawa 2012, s. 75–106.

² T.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 360 ze zm.

³ Por. S. Hoc, P. Szustakiewicz, *Ustawa o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym. Komentarz*, Lex/el. 2012.

Wstęp

dla osób pełniących funkcje kierownicze w Policji i służbach mundurowych oraz osób pracujących w obsłudze prawnej tych służb. Nadto, ważnymi odbiorcami komentarza powinni być radcy prawni i adwokaci prowadzący sprawy osób, które zostały dotknięte działaniami Policji, np. bezprawnie użyto wobec nich środki przymusu, lub prowadzący sprawy z zakresu stosunku służbowego funkcjonariuszy, np. reprezentujący ich w postępowaniu dyscyplinarnym bądź w sprawie rozkazu personalnego o zwolnieniu ze służby.

Komentarz może być również literaturą uzupełniającą dla studentów prawa uczestniczących w wykładach z prawa pracy, prawa karnego materialnego i procesowego lub prawa policyjnego.

Bartłomiej Opaliński, Maciej Rogalski, Przemysław Szustakiewicz

[Przejdź do księgarni →](#)